

บันทึกชุด “สอนอย่างมืออาชีพ” ๓๔ ตอน ชุดนี้ ตีความจากหนังสือ [Teaching at Its Best : A Research-Based Resource for College Instructors](#) เขียนโดย Linda B. Nilson ซึ่งเป็นฉบับพิมพ์ปรับปรุงครั้งที่ ๓ ผมขอเสนอให้อาจารย์ในสถาบันการศึกษาไทยทุกคน หาหนังสือเล่มนี้อ่านเอง เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ เพราะหากติดตามอ่านจากบันทึกใน บล็อก ของผม ซึ่งลงสัปดาห์ละตอน จะใช้เวลากว่าครึ่งปี และการอ่านบันทึกของผมจะแตกต่างจากการอ่านฉบับแปล หรืออ่านจากต้นฉบับโดยตรง เพราะบันทึกของผมเขียนแบบตีความ ไม่ได้ครอบคลุมสาระทั้งหมดในหนังสือ

ตอนที่ ๒ นี้ ตีความจาก Part One : Laying the Groundwork for Student Learning ซึ่งอาจารย์มหาวิทยาลัยต้องเตรียมตัวก่อนเปิดเทอม มี ๕ บท ตอนที่ ๑ ตีความจากส่วนต้นของบทที่ 1. Understanding Your Students and How They Learn -- ทำความรู้จักศิษย์ และวิธีเรียนรูของศิษย์ ตอนที่ ๒ เป็นส่วนหลังของบทที่ ๑

พัฒนาการด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ประเด็นที่อาจารย์พึงตระหนักคือ นศ. ปี ๑ และ ปี ๒ ในระดับปริญญาตรี ยังเป็น “ผู้เยาว์” ในด้าน ทักษะการเรียนรู้ รวมทั้ง นศ. บางคนขึ้นปี ๔ แล้ว ก็อาจยังเป็นผู้เยาว์ ในด้านนี้อยู่ โดยผมขอสารภาพว่าตัวผมเองยังเป็นผู้เยาว์ในพัฒนาการทักษะการเรียนรู้หลังจบเป็นแพทย์ ต่อเนื่องไปอีกหลายปี ซึ่งหมายความว่า เมื่อผมได้รับบรรจุเป็นอาจารย์แล้ว ผมก็ยังเป็นผู้เยาว์ด้านการเรียนรู้ ต่อไปอีกสองสามปี

หน้าที่ของอาจารย์คือ ต้องช่วยให้ศิษย์เกิดพัฒนาการด้านวิธีเรียนรู้ ให้เกิดวุฒิภาวะด้านการเรียนรู้([epistemological maturity](#)) หรือ cognitive growth โดยต้องเข้าใจขั้นตอนของพัฒนาการด้านนี้

Linda B. Nilson อ้างถึงทฤษฎีพัฒนาการด้านปัญญา และจริยธรรม ในนักศึกษาระดับปริญญาตรี ของ [William G. Perry](#) และ สี่ระดับของการรู้ ของ [Baxter Magolda](#)

และนำมาเปรียบเทียบในตาราง 1.1 ในหนังสือ ดังนี้

ขั้นตอนของพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของ [นศ.ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์](#) บัณฑิตวิทยาลัย

3. เชิงเปรียบเทียบ (relativism) : ความเห็นต่างอย่างเหมาะสมเทียบ

รู้ย่างอิสระ (independent knowing)

1. คิดสองชั่ว (duality) : คิดแบบขาวดำ [ผู้เยาว์ไม่ถนัดขนาด](#)

รู้แบบสัมบูรณ์ (absolute knowing)

ในขั้นต่อไป อาจารย์ต้องช่วยเอื้ออำนวยให้ศิษย์ ก้าวหน้าไปสู่ตำแหน่งที่ ๖ และ ๗ ที่ นศ. มีทฤษฎีหรือ แนวคิดที่ตนยึดถือชั่วคราว สำหรับนำไปทดสอบด้วยตนเอง ให้เห็นว่า ในบริบทหนึ่ง ทฤษฎีหนึ่งให้ผลดีกว่า แต่ในอีกบริบทหนึ่ง ทฤษฎีที่ดูเหมือนด้อย กลับให้ผลดีกว่า (ภาษาวิชาการว่า มี validity สูงกว่า) นศ. จะตระหนักด้วยตนเองว่าแม้ทฤษฎีที่ตนเชื่อถือ ก็ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น นศ. ก็จะพัฒนาผ่านตำแหน่งที่ ๘ สู่อำนาจที่ ๙ ที่ใจเปิดกว้างเป็นอิสระจากความยึดมั่นถือมั่นทั้งปวง

นศ. จะได้เรียนรู้ว่า ในศาสตร์ มีเกณฑ์ในการวัด validity แตกต่างกัน นั่นคือ แต่ละศาสตร์ มีรูปแบบของวิธีคิด (metacognitive model) แตกต่างกัน ส่วนนี้ (ตำแหน่งที่ ๗ และ ๘) นี้แหละที่เป็น ส่วนยากสำหรับ นศ. และต้องการความช่วยเหลือจากอาจารย์ ที่จะออกแบบกิจกรรมให้ นศ. ได้ทดลอง สัมผัส และเรียนรู้ ด้วยตนเอง ให้ นศ. ได้ตรวจสอบข้อยึดถือหรือความเชื่อในบริบทจริงที่หลากหลาย จนมั่นใจว่าทุกชุดความรู้มีทั้งข้อเด่นและข้อด้อยอยู่ในตัว ไม่มีความรู้ชุดใดที่สมบูรณ์ ก็จะเข้าสู่ตำแหน่งที่ ๙ คือสภาพของการเรียนรู้ที่ไม่มีวันจบสิ้น

เมื่ออาจารย์เข้าใจเรื่องพัฒนาการของทักษะการเรียนรู้ของศิษย์ ก็จะสามารถประเมินตำแหน่งของศิษย์ แต่ละคนได้ และจะพบว่า นศ. ปี ๑ - ๒ มักจะอยู่ที่ตำแหน่งต้นๆ และเมื่อเลื่อนไปเรียนชั้นปีที่ ๓ - ๔ ก็จะเลื่อน ระดับของพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้ขึ้นไป แต่ นศ. แต่ละคนจะมีระดับไม่เท่ากัน แม้เมื่อจบเป็นบัณฑิต แล้ว ไม่ใช่ทุกคนที่ขึ้นสู่ระดับ ๙

ข้อที่อาจารย์ทุกคนพึงตระหนักคือ อาจารย์พึงเอาใจใส่ประเมินและช่วยเหลือ ให้ นศ. แต่ละคนได้ยก ระดับพัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้ของตน ควบคู่ไปกับการเรียนรู้วิชาและทักษะอื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับ ศตวรรษที่ ๒๑ คุณค่าส่วนนี้ ที่อาจารย์ให้แก่ศิษย์ จะติดตัวศิษย์ไปตลอดชีวิต

สอนนักศึกษา Gen M

นักศึกษาในระดับปริญญาตรีในยุคปัจจุบันมีชื่อเรียกหลายชื่อ ได้แก่ generation Y, the Net generation, the NeXt generation, the millennial generation ([ดู](#) [นพรัตน์](#))

), หรือ

[Me me me generation](#)

นักศึกษารุ่นนี้ มองการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัยเป็นสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นสำหรับการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้แก่ตนเอง ถือเป็นการ ลงทุน ดังนั้นเขาต้องการ “บริการ” ที่พอใจ แต่หากจะให้ทำงานหนักเพื่อการเรียนรู้ของตน ก็ไม่เต็มใจนัก

กล่าวอย่างเข้าใจง่ายที่สุดคือ นักศึกษารุ่นนี้ ความคิดและพฤติกรรมไม่เหมือนนักศึกษารุ่นอาจารย์ อาจารย์จะคาดหวังจากนักศึกษาตามความคิดของตนไม่ได้

สอนอย่างมือชั้นครู : ๒. เข้าใจศิษย์ และเข้าใจวิธีเรียนของศิษย์ (๒) พัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้

เขียนโดย ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช

วันศุกร์ที่ 25 กรกฎาคม 2014 เวลา 00:00 น. - แก้ไขล่าสุด วันศุกร์ที่ 25 กรกฎาคม 2014 เวลา 10:15 น.

ต้องยอมรับความจริงว่าโลกเปลี่ยนไป และคนรุ่นใหม่ ก็มีลักษณะตามแบบของเขา การจัดการเรียนการสอนจึงต้องเหมาะสมต่อลักษณะตามความเป็นจริงของนักศึกษา

ข้อดีของ คนพันธุ์เอ็ม คือ เป็นคนที่ “ไม่กบฏ” คือยอมรับกฎเกณฑ์กติกาที่ตกลงกัน หากมีการตกลง กติกาในห้องเรียน นศ. รุ่นนี้จะไม่แหกกฎ หากอาจารย์บอกว่าจะตอบ อีเมลวันละ ๒ ครั้ง ที่เวลา ๘.๐๐ กับ ๒๐.๐๐ น. นศ. ก็จะไม่เรียกร้องให้ต้องตอบทันทีตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมงของวัน แต่ถ้าอาจารย์เตรียมตัวไม่พร้อม หรือไม่มีระบบที่ดี ไม่เป็นมืออาชีพ ก็เจโดน นศ. รุ่นนี้สับละ

ต้องไม่ลืมว่า ข้อความตามย่อหน้าบน เป็นการกล่าวอย่าง “over-generalization” นะครับ ในชีวิตจริง นักศึกษาจะมีลักษณะที่แตกต่างกันได้มาก ความแตกต่างของนักศึกษารุ่นนี้ แตกต่างกันมากกว่ารุ่นก่อนๆ ในหลากหลายด้าน

สอนนักศึกษาผู้ใหญ่

อุดมศึกษาไทยยังมีนักศึกษาผู้ใหญ่ไม่มาก แตกต่างจากในสหรัฐอเมริกา ที่มีคนจำนวนหนึ่งต้องออกไปทำงานโดยยังไม่จบปริญญาตรี แล้วเมื่อได้โอกาสก็เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยในฐานะนักศึกษาผู้ใหญ่ หนังสือเล่มนี้บอกว่า นักศึกษาผู้ใหญ่มีพฤติกรรมการเรียนไม่ต่างจากนักศึกษาวัยรุ่น แต่ก็มีพฤติกรรมบางอย่าง แตกต่างกันได้แก่ไม่ยอมรับอาจารย์ที่ขาดประสิทธิภาพ เป็นคนที่ให้คุณค่าแก่ประสบการณ์การทำงาน และประสบการณ์ชีวิตของตน และเนื่องจากได้มีประสบการณ์ชีวิตมาแล้ว จึงรู้ว่าชีวิตจริงมีความซับซ้อน และในบทเรียนก็ต้องการเรียนรู้แนวทางแก้ปัญหาหลายแนวทาง

นศ. ผู้ใหญ่ต้องการการสะท้อนคิด (reflection) หลังบทเรียน เพื่อจะได้ไม่ต้องท่องจำ ซึ่งไม่ถูกจริต และไม่ให้คุณค่าต่อความรู้เชิงทฤษฎีมากนัก สิ่งที่ต้องการคือความรู้ที่ใช้การได้

จัดชั้นเรียนให้คนทุกจริตเข้าถึงการเรียนรู้

สอนอย่างมีชั้นครู : ๒. เข้าใจศิษย์ และเข้าใจวิธีเรียนของศิษย์ (๒) พัฒนาการด้านทักษะการเรียนรู้

เขียนโดย ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช

วันศุกร์ที่ 25 กรกฎาคม 2014 เวลา 00:00 น. - แก้ไขล่าสุด วันศุกร์ที่ 25 กรกฎาคม 2014 เวลา 10:15 น.

ได้กล่าวแล้วว่า ชั้นเรียนในศตวรรษที่ ๒๑ มี นศ. ที่แตกต่างหลากหลายกันมาก ในด้านต่างๆ เช่น เชื้อชาติ ศิพพรรณ เศรษฐฐานะ ความเชื่อ ศาสนา อายุ พื้นความรู้ และสติปัญญา หลักการสำคัญคือ อาจารย์ต้อง เอาใจใส่ดูแล ให้ศิษย์ทุกคนได้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมหรือชุมชนในชั้นเรียน ไม่มีคนถูกกีดกัน ออกนอกวง ไม่ว่าโดยไม่ตั้งใจหรือจงใจ หนังสือเล่มนี้ใช้คำว่า inclusive instructing คืออาจารย์ต้อง ทำความเข้าใจวัฒนธรรมที่ต่างกันของ นศ. แต่ละกลุ่ม และหาทางดำเนินการให้เกิดบรรยากาศ ของกัลยาณมิตร เอื้อต่อการเรียนรู้ของ นศ. ทุกคน

ความท้าทาย

เนื่องจากอุดมศึกษาในยุคศตวรรษที่ ๒๑ เป็นอุดมศึกษาเพื่อทุกคน ไม่ใช่เพื่อคนเรียนเก่ง คนหัวดี หรือคนฐานะดี อีกต่อไป จึงเป็นความท้าทายของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่จะต้องจัดการการเรียนรู้ ในสภาพความเป็นจริง ที่ นศ. เปลี่ยนไปดังกล่าวแล้ว

วิจารณ์ พานิช

๓๑ มี.ค. ๕๗

[บันทึกนี้เขียนที่ GotoKnow](#) โดย [Prof. Vicharn Panich](#)